

מסורת הש"ס

א) סנהדרין ג. ה. ל. פ. ב.
ב) [במדרש ג. ה. א. קדושין
סד. יע"ש] ד. ו. קטן מ"א.
ה) [למנחם] ו. א. ויהי"ה
הוא מ"י למימרו בענין
דפגם משפחה ויגון קדאמרי
ידענו שמשפחה מ"י ג"ה"ג.
ו) [ה] ועי' מ"ס ש"ס ד"ה
לרנאל.

תורה אור השלם

ו. ואמר אבי העזר אל
הזקנים וכו' בתי נתי
לאיש הזה לאשה
ורשנאף; דברים כב טז

גליון הש"ס

גמ' למה לי קרא כביא.
ז"כ מו ע"כ מה נהי ע"א:

מוסף רש"י

ב"ד הצוף. ענינו על
תקנת חממו ששנודו ג.
האשה שאמרה אשת
איש הייתי. ולא היינו
מוחזקין כן שיש אשת
מעולם וגורשה אני
נאמנת. ומותרת להשא
[בבב"ב ד.]. לאיש אסרה.
על גליון ש"ס ידענו מ"י.
וכי אמר הוה מירא לה
[קדושין טז]. היה ולא
ליבם. מן יבם שולחם ש"ס
רע על גליון ש"ס ככלל
פרשה זו לטעון טענת כחולס
[קטן טז].

תוספות ר"ד

תרי ותרי ניהו פי' ועד
שלא חממו אמאי מעידין
והא אין ערער פחות מבי'
שאין משניחים בבב"ד היחיד
וכיון שבי' אומרים גולן הוא
ואלו אומרים שלא גול הו"ל
תרי ותרי וכל תרי"ה הו"ל
ספיקא דאורייתא ובספיקא
דאורייתא לא אמרינן אוקי
גברא אחזקתיה כדאמרין
לקמן בספיקין וכיון דהאינא
איתוקם בספק גולן היכי
מחמתנין ליה מפקינן
ממנוא אפומיה הלכך אנ"פ
שלא חממו לא יכלו להכשירו
ואי ערער דפגם משפחה
גלוי מלתא בעלמא הוא
ואפי' משחממו מעידים פי'
ערער דפגם משפחה שאלו
השנים שבאו לפסולו לא
העידו עליו עדות ברורה אלא
העידו שבמשפחתו נטמע שם
עבד שהוא פסול לעדות וכל
המשפחה הן בחזקת שהוא
ספק פסול שם מודו אותו
עבד נולד ואלה מעידים שיה
אינו בני המשפחה דברין כל
שמיחוס כשרות הוא בא
ואינן מכחישין את העדים
אלא מוציאם את זה מספק
פסול שיה יהיה מסופק
כשאר כל בני המשפחה
הוא גלוי מילתא שביכול
להתברר ע"פ אחרים שנבדקו
אחריו ויברר אם נולד מן
הכשרים או מן הפסולין
ובמילתא דעבדי לגלוי לא
משקיף אינש הולכך אנ"פ
שחממו וכן נוגעין בעדות
נאמנים דבאידי עדות אינן
נאמנין ברבב' שלא נוכל
להתברר על ידי אחרים כ"א
על פייהם כולקמן שמעדין
שששה ששוכה שבב"ד
חשבוהו אלא הם אבל ייחוס
האדם דהוא מילתא דעבדי
גלוי ע"פ אחרים אנ"פ
שהן נוגעין בעדותו נאמנים
הם. לעולם ערער גליונותא
ורקאמרי יהוה ידעיה

האשה שנתארמלה

תרי ותרי ניהו. כי אמרי לא גול הוא ולא מתכשר בהכי
דק"ל לקמן בפירושין [דף טו.] אין ערער פחות משנים: דפגם משפחה.
שהעידו עליו שהוא עבד ועבד פסול לדין ולעדות ק"ו מאשה כדאמר
צ"פ החובל [ז"כ פסל]. גלוי מילתא בעלמא הוא. משחממו אמאי אין

תרי ותרי ניהו י"א ערער דפגם משפחה גלוי
מלתא בעלמא הוא לעולם אימא לך ערער
דגולנותא וקאמרי י"הני ידעינן ביה דעבד
תשובה א"ר זורא הא מלתא מרבי אבא
שמיע לי ואי לאו רבי אבא דמן עכו שכחתה
י"ג שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהם
צריכינן למיכתב במותב תלתא הוינא וחד
ליתויה אמר רב נחמן בר יצחק ואי כתב ביה
שטרא דגן נפק לקדמנא בי דינא תו לא צריך
ודלמא בית דין הצוף הוא וכדשמואל דאמר
שמואל [שנים שדרנו דיניהם דין אלא שנקרא
ב"ד הצוף דכתיב ביה בי דינא דרבנא איש
ודלמא רבנן דבי רב איש כדשמואל סבירא
להו דכתיב ביה ואמר לנא רבנא איש:
מתני' ה'האשה שאמרה אשת איש הייתי
וגרושה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה
שהתיר ואם יש עדים שהיתה אשת איש
היא אומרת גרושה אני אינה נאמנת ואמרה
גשבתיה וטהורה אני נאמנת שהפה שאסר
הוא הפה שהתיר ואם יש עדים שגשבתיה
היא אומרת טהורה אני אינה נאמנת ואם
משנשאת באו עדים הרי זו לא תצא: גמ'
א"ר אסי מנין להפה שאסר הוא הפה שהתיר
מן התורה שנאמר יאת בתי נתתי לאיש הזה
לאשה לאיש אסרה הוה התירה ל"ל קרא
סברא היא הוא אסרה והוא שרי לה אלא כי
איצטרך קרא לכדרב הונא אמר רב דא"ר
הונא אמר רב [מנין] לאב שנאמן לאסור את
בתו מן התורה שנאמר את בתי נתתי לאיש
הזה למה לי מיבעי ליה לכדתני ר' יונה דתני
ר' יונה את בתי נתתי לאיש הזה הוה לולא
ליבם ת"ר ה'האשה שאמרה אשת איש אני
וחזרה ואמרה פנויה אני נאמנת והא שוויה
לנפשה חתיכה דאיסורא אמר רבא בר רב
הונא כגון משנתנה אמתלא לדבריה תניא
נמי הכי אמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה
פנויה אני אינה נאמנת ואם נתנה אמתלא
לדבריה נאמנת ומעשה נמי באשה אחת גדולה שהיתה גדולה בנוי וקפצו
עליה בני אדם לקדשה ואמרה להם מקודשת אני לימים עמדה וקידשה את
עצמה אמרו לה חכמים מה ראית לעשות כן אמרה להם בתחלה שבאו עלי
אנשים שאינם מהוגנים אמרתי מקודשת אני עכשיו שבאו עלי אנשים
מהוגנים עמדתי וקדשתי את עצמי וזו הלכה העלה רב אחא שר הבירה לפני
חכמו' באושיא ואמרו אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת בעא מיניה שמואל מרב
אמרה טמאה אני וחזרה ואמרה הטהרה אני מהו אמר ליה יאף בוא את נתנה

פרק שני כתובות

תרי ותרי ניהו. פירש בקונטרס וכי אמרי לא גול הוא וכו'
תרי ותרי ניהו וקשה דהכא אליבא דרב הונא קיימינן
לדינת ליה [שבעות דף מ:] דזו צהא בפני עצמה ומעידה דלית לן למימר
אוקי גברא אחזקתיה ועוד לרצ חסדא דלמור [ס] צהדי סהדי שקרי

למה לי מודה הכא דהאי גברא ממילא
מתכשר שהרי אם כח אחת מאלו
מעידה על אדם אחד שהוא פסול לרב
חסדא דחשיב להו סהדי שקרי לא היטה
נאמנת אע"ג דלחין אדם מכחישה וכו'
היכא דליכא סהדי דמכחישי ללא
מהימני וע"כ לר"י דקאמר אי ערער
דפגם משפחה גלוי מילתא בעלמא
הוא ופי' הקוטנ' דדבר העשוי ליגלות
הוא שיצדקו עד שיתברר הדבר וחו
תימה אין יתברר הדבר לעולם כיון
שאלו צ' אומרים שהוא עבד אין כל
העולם יכולים להכחישו דתרי כמאה
על כן נראה כפיר"ח דלא איירי בעדות
דיינין אלא בעדות אחרים וה"פ אם
עד שלא חממו קרא ערער על אחד
מהם מעידים שנים מן השוק עליו
ומתם דהוי כאלו יצבו בית דין אחר
שהכשירוהו ולא בטל וועד המושב
ומותנין משחממו השנים ולא הספיק
השלישי לתמוס עד שקרא עליו ערער
בא ערער וביטל וועד המושב של
אותו צ"ד אע"פ שאחרי כן העידו
אחרים שהוא כשר כיון שביטל ההוא
מושב בטל וצריך לחזור ולהושיב צ"ד
על כך ערער דמאי אי ערער דגולנותא
תרי ותרי ניהו ולא מיפסיל דלוקי תרי
צהדי מרי ואוקי גברא אחזקתיה וכיון
דליגלוי מלתא מעולם לא היה פסול
הרי לא היה בטל וועד המושב של
אותו צ"ד אי ערער דפגם משפחה
שחממו עליו שהוא עבד ואלו מומינים
אותם דאי אומרים שאינו עבד א"כ
היה נפסל דליכא למימר אוקי גברא
אחזקה דאם הוה עבד לא היה לו
חזקת כשרות מעולם א"כ גלוי מילתא
בעלמא הוא דלוי דליגלוי מלתא
דכשר היה מה איכפת לן בההוא
ערער ולא בטל וועד המושב לעולם
ערער דגולנותא ודקאמרי הן סהדי
ידעינן ציה דעבד תשובה וכיון דמודו
לקמאי דגולן הוא הוה ערער לידו
ערער וטל וועד המושב דהוליל
ואמת הוא שנפסל הוי בחזקת פסלות
עד שנועד לנו כשרותו:
במותב תתא כחדא הוינא וחד
ליתויה. פירוש לר"י
למכז ומד ליתויה כיון דכתיב צהדי
למכז ומד ליתויה כיון דכתיב צהדי
כי אם שנים אצל ודאי אם לא כתב
ומד ליתויה כשר מדע מדקאמר ואי
כתב ציה צי דינא תו לא לר"י ומיירי

דלח כתב ומד ליתויה ודלמא צ"ד חוף הוה:
אמתלא
כדאמרינן רבנן דבי רב איש כדשמואל סבירא [הו]. פי' כמו שסובר שמואל בעלמא
כן סבירא להו צקיס טערוט מזי סבר שפיר דצקיס טערוט ציה ג' דהא רב נחמן סבר לה כשמואל צ"ק דסנהדרין [דף ג. ו. וס]
דשנים שדנו דיניהם דין ורב נחמן גופיה סבר דקיס טערוט צהדי צ"ק דסנהדרין [דף ג. ו. וס]
מחמת מגו ומימה דאם צה אחד ואמר קדשתי את צמי ולאחר שעה או למחר אמר לפלוגי קדשתי לא יחא נאמן כיון דהשתא ליכא
מגו ואומר ר"י דבענין זה שאינו סותר דכריו הראשונים ולא צה אלא לפרש דכריו הראשונים מהימן אע"ג דליכא מגו והכר דריש מחמת צה
אמר את צמי נתתי לה או לאו לנפש הוה צמיד צלה קדשתי דלוי נאמן דהשתא אין צידו כלל דלף על גב דלקמן צ"פ נערה שנתפתתה [דף מו:] פריך ואינא
דליכא למימר אפילו צה"ג מהימן צלה מגו וקרא יתירא קדשתי ואם אינו ענין כחן אפילו לאחר זמן נאמן דסברא הוה שיהא נאמן
לפרש למי נתנה אע"פ שלא פירש מתחלה שלא היה מושב לפרש תנהו ענין להיכא דלוי נאמן לאחר זמן שיהא נאמן כדו צבור צמגו:
[מגין] לאב שנאמן לאסור וכו'. תימה מה לר"י קרא מיופק ליה דנאמן הואיל וצידו נקדשה כדאמר גיש נטולין [צ"כ קולד:] עגל שאמר גשמי את אשמי
נאמן הואיל וצידו נגרשה וי"ל דהכא אין צידו כל כך דשמא לא ינאם אדם שיקדשה על שיקדשה דלוי נאמן דלוי נאמן דלוי נאמן דלוי נאמן דלוי נאמן
על צמו צוברת קדשתי כשהיה נערה או קטנה נראה דלוי נאמן דהשתא אין צידו כלל דלף על גב דלקמן צ"פ נערה שנתפתתה [דף מו:] פריך ואינא
ה"מ קטנה אצל נערה איש מוקדש נפשה לפי זה היה צ"ל דנאמן לאסור אפילו בשעה שאין צידו נקדשה דקרא נערה כתיב וצ"ע למימר דלחין צידו
נקדשה ואת צמי נתיי כשהיתה נערה ומתה הוה דנאמן אע"פ שאין צידו אצל לפי המסקנא לא נאמר כן:

חזרה
עליה בני אדם לקדשה וא"ל מקודשת אני לימים עמדה וקדשה א"ע א"ל חכמים מה ראית א"ל בחתלה
שבאו עלי בני אדם שאינם מהוגנים אמרתי מקודשת אני עכשיו שבאו עלי בני אדם שהן הוגנים לי עמתי
וקדשתי את עצמי וזו הלכה העלה ר"א שר הבירה לפרש חכמים ואמרו אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת בעא מיניה שמואל
מרב אמרה טמאה אני וחזרה ואמרה הטהרה אני מהו אמר ליה יאף בוא את נתנה אמתלא לדבריה נאמנת:

עין משפט

נר מצוה
נר א מ"י פ"ו מהלכות
עדות הלכה ז טו"ש"ע
ח"מ פי' מי ספקי' מ:
נה ב מ"י שם טו"ש"ע שם
טפיקי' ו:
נז ג ד מ"י שם הלכה ו
טו"ש"ע שם טפיקי' ט:
נח ה מ"י י"ג מהלכות
גירושין הלכה א סמג
עשין מה טו"ש"ע אה"ע סימן
קנב טפיקי' ו:
נח ו מ"י שם טו"ש"ע שם
טפיקי' ז:
נח ז ח מ"י פי"ח מהל'
אפורי ציהא הלכה כ'
סמג לאחין קנב טו"ש"ע אה"ע
סימן ו טפיקי' ז:
ח ט מ"י שם הלכה כ'
טו"ש"ע שם טפיקי' ו:
טא י מ"י פי"ט מהלכות
אשוח' ה' י ופי"ח
מהלכות אפורי ציהא הלכה
כ' סמג עשין מ טו"ש"ע
אה"ע עשין לו טפיקי' ח:
כב כ מ"י פי"ג מהל' נערה
צמולה הלכה ט סמג
עשין ז:
כג ל מ מ"י פי"ט מהל'
אשוח' ה' הלכה לא סמג
עשין מה טו"ש"ע אה"ע סימן
ט טפיקי' ז:
כד נ מ"י פי"ד מהלכות
אפורי ציהא ה' י
סמג לאחין קנב טו"ש"ע ז"ד
סימן קנב טפיקי' ג:

תוספות ר"ד

פי' צריכים לכתוב קודם
שיחמתוהו דקיס טערוט
בשלישה הוראה ב' חתומים
יאמר שבשנים קיימוהו ואי
כתיב [ביה] הא שטרא דגן
נפק קדמנא בב"ד תו לא צריך
דלא מקרי בב"ד בצירי מלתא.
והגאון פי' אם כתבו בפנינו
בב"ד ונפק שטרא דגן וא"כ
דלא כתבו במזבח תלתא תו
לא צריך לכתוב וחד ליתויה
דסתם ב"ד כשרי' משמע ולא
פסוליה ולא אוקיב ומקשינן
לשמואל ב"ד הצוף הוא דאמר
דמלתא שנים שדרו דיניהם
דין אלא שנקרא ביה בי דינא
פי' והאשרתא בטילה לדית
הלכתא בשמואל אלא כ"ר
אבהו דאמר אין דיניהם דין
ומהדר דכתיב ביה בי דינא
דרבנא אפי' ב"ד מומתה
שברור המורה פי' אורחא
דמילתא נקט שהוא היה ראש
ישכחה במתחסי' בימי
רבנ' דהוא מודה שמעתתא
ובראי' בי דינא דר' איש לא
עבדי בתרין ומקשי דלמא
ב"ד דר' איש כשמואל ס"ל
ואין הלכה כמותן ומהדר
דכתיב ביה אמר לנא רבנא
אפי' רב איש ציה לנו
להוקי לן וכיון שער' ר"א
עשו בוודאי ב' ג' היו
דר"א לא טעה ברשמואל
דלית ה'ל' תוהיה וכ"ש
אם כתבו כבי' ב"ד במותב
תלתא כחדא הוינא דתו
ליכא למיחש לא לדשמואל
ולא לקרובי ופסול שחומתים
בו שנים ואין צריכין לומר
וחד ליתויה ודוקא אם מת
אבל אם חי צריך לחתום
שלא יאמרו השנים שהעידו
בפניהם חממו והשלישי לא
העידו בפניו ומשי' לא חתם
והאשרתא בטילה: מתני'
האשה שאמרה אשת איש
הייתי וגרושה אני נאמנת
הפה שאסר הוא הפה
שהתיר ואם יש עדים שהיא
אשת איש והיא אומרת
גרושה אני אינה נאמנת ה"ר
אמרה אשת איש אני וחזרה
ואמרה פנויה אני אינה נאמנת
ואם נתנה אמתלא לדבריה
נאמנת ומעשה באשה אחת
שהיתה גדולה בנוי וקפצו